

Τράπεζα θεμάτων Αρχές Φιλοσοφίας Β' Λυκείου

GI_V_FIL_0_17568

**274ο
ΟΜΑΔΑ Α****ΘΕΜΑ Α1**

1α. Να χαρακτηρίσετε τις ακόλουθες προτάσεις ως προς την ορθότητά τους, γράφοντας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος» δίπλα στον αριθμό που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

(μονάδες 10)

1. Ο ακριβέστερος και συντομότερος τρόπος για να ορίσουμε μια έννοια είναι με το προσεχές γένος και την ειδοποιό διαφορά.

1. Σωστό.

2. Σύμφωνα με τον ορθολογισμό, σκοπός των πράξεών μας πρέπει να είναι η μεγαλύτερη κατά το δυνατόν ωφέλεια για τον μεγαλύτερο κατά το δυνατόν αριθμό ατόμων.

2. Λάθος.

3. Στη θεωρία του κοινωνικού συμβολαίου γίνεται καταρχήν δεκτή η συμφωνία ότι η εξουσία του μονάρχη ή του ηγεμόνα εκπηγάζει από τη θεϊκή αυθεντία και δεν γνωρίζει κανένα απολύτως όριο.

3. Λάθος.

4. Η πρώτη θεωρητική προσέγγιση και πραγμάτωση της έννοιας της δημοκρατίας απαντά στην αναγεννησιακή Φλωρεντία.

4. Λάθος.

5. Υπάλληλες λέγονται δύο έννοιες όταν η μία είναι γένος της άλλης (όπως π.χ. οι έννοιες «χριστιανός» και «ορθόδοξος»).

5. Σωστό.

1β. Να αποδώσετε το φιλοσοφικό περιεχόμενο των όρων: σκεπτικισμός, συμπεριφορισμός, αυτοαναφορικότητα της τέχνης.

(μονάδες 15)

Σκεπτικισμός = μια θεωρία την οποία έχουν αναπτύξει ορισμένοι φιλόσοφοι (σκεπτικιστές ή σκεπτικοί). Η θεωρία αυτή βασίζεται στην αμφιβολία για το αν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι ότι γνωρίζουμε πραγματικά πώς είναι ο κόσμος που μας περιβάλλει και ότι δεν παρασυρόμαστε να σχηματίσουμε κάποια ψευδή αντίληψη γι' αυτόν από το πώς μας φαίνεται να είναι. Δηλαδή δεν υπάρχουν ασφαλή κριτήρια για να κρίνουμε ποιες εντυπώσεις και ποιες κρίσεις μας θα πρέπει να εμπιστευόμαστε.

Συμπεριφορισμός = υλιστική θεωρία, η οποία υποστηρίζει ότι, όταν ισχυριζόμαστε ότι έχουμε ψυχή, νου ή πνεύμα ή ότι έχουμε κάποια νοητική εμπειρία, ότι πιστεύουμε κάτι ή θέλουμε κάτι, δεν εννοούμε τίποτα άλλο από το ότι τείνουμε να πράξουμε κατά ένα συγκεκριμένο τρόπο. Έχουμε δηλαδή μια εσωτερική τάση να πράττουμε, να κινούμαστε ή να αντιδρούμε σε κάποιο ερέθισμα εσωτερικό ή εξωτερικό. Υπάρχει μέσα μας μια εσωτερική τάση για μια μορφή συμπεριφοράς ή δράσης.

Αυτοαναφορικότητα της τέχνης = όταν η καλλιτεχνική δημιουργία επιλέγει ως βασικό θέμα της το ίδιο της τον εαυτό και όχι τον φυσικό, τον υπερβατικό ή τον εσωτερικό κόσμο.

ΘΕΜΑ Α2

2α. Ποια είναι η άποψη του Αριστοτέλη για την αρετή; Να την αναδιατυπώσετε σύντομα.

(μονάδες 12)

Για τον Αριστοτέλη, η αρετή είναι η σωστή μεσότητα των πράξεών μας, την οποία την πετυχαίνουμε αξιοποιώντας τις φυσικές μας προδιαθέσεις και ακολουθώντας την κατάλληλη εκπαίδευση. Η αρετή είναι η μεσότητα η οποία αποτελεί τον μέσο όρο ανάμεσα σε υπερβολές και ελλείψεις. Κάποιος έχει κατακτήσει τη μεσότητα, έχοντας αναπτύξει απαραίτητα τη διανοητική αρετή της φρόνησης, την ικανότητα να αναγνωρίζει το καλό για τον ίδιο και τους συνανθρώπους του και να σταθμίζει το πώς θα πράξει ελέγχοντας τα συναισθήματά του. Η αρετή της φρόνησης, δηλαδή, είναι αυτή που θα καθορίζει κάθε φορά ποιες πράξεις είναι ακραίες και θα επιλέγει το μεταξύ αυτών μέσο ή μέτρο. Κάθε αρετή είναι μια μεσότητα – μέτρο ανάμεσα σε δύο ακραίες έννοιες. Για παράδειγμα, το θάρρος στο χαρακτήρα κάποιου αποτελεί αρετή, διότι είναι η μεσότητα ανάμεσα στη δειλία και την παράλογη τόλμη.

2β. Κάποιοι θεωρούν την ουτοπία κινητήριο μοχλό της ιστορίας. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με αυτή την αντίληψη; Να υποστηρίξετε την άποψή σας με επιχειρήματα.

(μονάδες 13)

Η πολιτική φιλοσοφία ασχολείται όχι μόνο με το ποιες είναι οι υπάρχουσες μορφές πολιτικής οργάνωσης των ανθρώπινων κοινωνιών, αλλά κυρίως με το να υποδείξει

κάποια ιδανικά πρότυπα για το ποιες θα έπρεπε να είναι αυτές οι μορφές πολιτικής οργάνωσης. Πολλές φορές όμως αυτά τα πρότυπα ξεπερνούν κατά πολύ τις ανθρώπινες δυνατότητες και η προσέγγισή τους μοιάζει ανέφικτη. Μιλάμε δηλαδή για ιδανικά μοντέλα κοινωνιών, που αγγίζουν τα όρια της «ουτοπίας», που δεν βρίσκονται πουθενά μέσα στον κόσμο μας και δεν μπορούμε σε καμία περίπτωση να επιχειρήσουμε να τα εφαρμόσουμε στην πραγματικότητα. Αυτό δηλ. που ονομάζουμε ουτοπία είναι συνήθως ένα όραμα αρμονικής και δίκαιης συνύπαρξης των πολιτών σε μια κοινωνία που όλα είναι τέλεια πραγματωμένα. Ωστόσο, υπάρχει η άποψη ότι αυτή η ουτοπική διάσταση στην πολιτική σκέψη είναι αναγκαία, ακόμα κι αν γνωρίζουμε καλά ότι είναι ανέφικτη, γι' αυτό και κάποιοι θεωρούν την ουτοπία κινητήριο μοχλό της ιστορίας. Το όραμα, λοιπόν, ενός ριζοσπαστικού μετασχηματισμού της κοινωνίας, έτσι ώστε να ικανοποιούνται οι ποικίλες ανάγκες των μελών της, να επιτυγχάνεται η συμφιλίωση και η υπέρβαση των αντιθέσεων τους και να πραγματώνονται τα σημαντικότερα ηθικά ιδεώδη, μπορούν να αποτελέσουν το σημείο αναφοράς για την κριτική και την καταδίκη της αδικίας που υφίσταται ως τις μέρες μας η κοινωνία. Το γεγονός ότι μπορούμε και συλλαμβάνουμε στο νου μας τη λογική δυνατότητα επίτευξης ενός ιδανικού συνδυασμού δικαιοσύνης και ευημερίας, μπορούμε να το χρησιμοποιήσουμε ως μέσο για να βελτιώσουμε τα πράγματα και τις καταστάσεις που μας περιβάλλουν. Ένα όραμα που ωθεί τις κοινωνίες να επαναπροσδιορίσουν τις αξίες τους και να αγωνίζονται γι' αυτές, μόνο μπορεί να τις βελτιώσει. Σε καμία περίπτωση, ο αγώνας αυτός δεν μπορεί να γίνει με βίαιους εξαναγκασμούς των πολιτών, αλλά αποκλειστικά με τη συναίνεση όλων των μελών μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

Επιμέλεια: Κατερίνα Μητσοπούλου